

8. → *Zákon a evangelium* stojí zásadně proti sobě v Ř a Ga (srv. také ohlas na Pavlovo kázání v J 1,17). Tento protiklad neznamená, že by ve SZ a NZ bylo dvojitě odlišné zjevení, dvě cesty spásy, že by SZ podroboval člověka božimu nároku, aby se ospravedlnil poslušností příkázání, kdežto NZ by zjišťoval, že tento boží pokus směřuje ke zkáze, a zaváděl by jakýsi řád showivavosti. Evangelium neznamená nový boží postoj k člověku, jako by byl Bůh dříve vyžadoval ospravedlnění skrze skutky zákona a nyní předpokládal ospravedlnění skrze evangelium milosti. Zákon není proti zaslíbení milosti (Ga 3,21) a podobně evangelium není popřením zákona, naopak, upevňuje jej (Ř 3,21). Pavel ukazuje, že milost předchází zákon (Ga 3,17) a že uvedení zákona je součástí prvotního a jediného plánu spásy. Zákon vyzývá k přestoupení (Ř 7,7n), ukazuje, že člověk nechce přijmout milost, nýbrž chlubit se před Bohem svou vlastní spravedlností (Ř 10,2n; L 18,11n). Tak udržuje člověka v jeho skutečném postavení před Bohem, v němž jedině může být Kristem nalezen a přijmout milost (Ga 3,2n).

9. V janovských spisech (J; 1.2.3.J a Zj) se výraz evangelium nikdy nepoužívá ve významu „radostná zvěst“. Vyskytuje se tam jen jednou, a to v odlišném významu (Zj 14,6n): *evangelium věčné*, které anděl vyhláší, není evangelium Kristovo, nýbrž jakási poslední výstraha, kterou Bůh lidstvu dává před svým soudem. Je-li nazýváno „věčné“, pak snad proto, že je výzvou, která zní v božích skutečích od stvoření světa (Ř 1,20).

10. Nz knihy nikdy nepoužívají výrazu evangelium k označení *prvních čtyř spisů nz kánonu*. Každé kázání, které dosvědčuje Ježíše jako Krista a Pána, je evangelium, ať jde o poselství Pavlovo, epístoly Židům anebo evangelijní příběhy. Teprve ve 2. století se tohoto výrazu začíná užívat v dnešním smyslu. Nejde přitom o rozlišování mezi Ježíšovými vlastními slovy a učením apoštolů, Ježíšovo „náboženství“ se nestaví proti apoštolské „dogmatice“ (evangelia jsou ostatně naplněna bohosloveckými úvahami tak jako epístoly), — nýbrž základní děje a fakta nové smlouvy jsou postaveny zvlášť, jako jsou ve staré smlouvě postaveny zvlášť v Pentateuchu. Potvrzuje se tím jejich definitivní a normativní charakter.

CHR. SENFT /přel. B. Vik

FARIZEOVĚ → Židé

GEHENNA

1. Toto jméno je přepis hebrejského „gehinnom“, „údolí synů Hinnom“ (Joz 15,8; 2Kr 23,10), hluboké prolákliny na jihu od Jeruzaléma. Bylo to místo uctívání Molocha. Jemu obětovali králové Achaz a Manasse svoje syny (2Pa 28,3; 33,6). Joziáš, král reformátor, je proměnil v místo nečisté (2Kr 23,10) na spalování odpadků a odkládání mrtvol (Jr 21,40; Iz 66,24). Proroci vynášeli soudy nad tímto údolím. V jejich kázáních se stávalo místem přícházejícího trestání (Jr 7,31n; 19,6; Iz 31,9). Podle židovské Henochovy apokalypsy tam bude Bůh trestat zlé, a to před očima spravedlivých, kteří budou na hoře jeruzalémské (sr. L 16,23,26).

V Novém zákoně znamená gehenna věčné trestání, ale to už není umístěno do údolí Hinnom.

2. „Gehenna“ má mnoho synonym čí ekvivalentů: věčný oheň (Mt 18,8n; 25,41), oheň neuhasínající (Mt 3,12; Mk 9,44–8), oheň a červ (Mk 9,48; sr. Iz 66,24), pec ohnivá (Mt 13,42), ohnivě jezero (Zj 20,14) nebo jezero ohně a síry (Zj 14,10; 19,20; 20,10 podle Gn 19,24; Ž 11,6; Iz 38,22, což byl trest na Sodomu a Gomoru), trápení (Zj 14,10; L 16,23,28), propast (Zj 20,3; sr. Mt 25,41), věčný trest (Mt 25,46), vnější temnoty (Mt 8,12; 22,13; 25,30).

Jakým způsobem může být gehenna „ohněm“ a „temnotami“? Oheň byl pro Izraele znamením boží přítomnosti (Ex 19,18; 40,38; Dt 4,12; 5,4), také však jeho svatosti, která nesnáší zlo. Bůh ničí ohněm všecko, co se mu nelíbí (Dt 32,22; 2S 22,9; Jr 5,14; 15,14; Žd 12,29). Gehenna nemá moc sama v sobě, to Bůh ohněm vykonává trest. — „Vnější temnoty“ jsou opakem → světla, jež je obrazem spásy a věčného života (J 8,12; Zj 21,23). Vně hostiny nebeského království je jenom tma (Mt 22,13).

Svatý Jan nemluví o gehenně, ale o zatracení (3,16), o → hněvu božím, který trvá (3,36), o → smrti (6,50; 8,21; 11,25; 1J 3,14n), o soudu jako o konečném odsouzení (5,24,29), o temnotách (12,46), o odřezání (15,2), o vyvržení (15,6), o odloučení od Krista při jeho příchodu (1J 2,28).

Výraz gehenna se nevyskytuje ani u Pavla. Místo toho je tu hněv (Ř 2,5; 5,9), prchlivost a hněv, trápení a úzkost (Ř